

EUROOPA LIIT

EUROOPA PARLAMENT

NÕUKOGU

**Strasbourg, 8. juuli 2026
(OR. en)**

**2024/0319(COD)
LEX 2531**

**PE-CONS 21/1/26
REV 1**

**AGRI 219
AGRIORG 49
AGRIFIN 66
AGRILEG 67
CODEC 530**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, MILLEGA MUUDETAKSE
MÄÄRUSI (EL) NR 1308/2013, (EL) 2021/2115 JA (EL) 2021/2116 SEOSSES
PÕLLUMAJANDUSTOOTJATE POSITSIOONI TUGEVDAMISEGA TOIDUAINETE
TARNEAHELAS**

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU
MÄÄRUS (EL) 2026/...,**

8. juuli 2026,

**millega muudetakse määrusi (EL) nr 1308/2013, (EL) 2021/2115 ja
(EL) 2021/2116 seoses põllumajandustootjate positsiooni tugevdamisega
toiduainete tarneahelas**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 42 esimest lõiku ja artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³

¹ ELT C, C/2025/2969, 16.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2969/oj>.

² ELT C, C/2025/3479, 16.7.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3479/oj>.

³ Euroopa Parlamendi 16. juuni 2026. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 29. juuni 2026. aasta otsus.

ning arvestades järgmist:

- (1) Põllumajandussektor, eelkõige põllumajandustootjad, kes tagavad toiduga kindlustatuse, seisavad silmitsi mitmesuguste katsumustega. COVID-19 pandeemia, maailmakaubanduse kasvav ebastabiilsus, üha sagedasemad ekstreemsed ilmastikutingimused ja Venemaa jätkuv agressioonisõda Ukraina vastu on toonud kaasa energiaga seotud põllumajanduslike sisendite kulude enneolematu kasvu ja pikaajalise kõrge inflatsiooni perioodi, mis mõjutab põllumajandustootjate kulusid ja toiduhindu. Samal ajal jätkavad põllumajandustootjad jõupingutusi, et tagada oma tootmise suurem keskkonnasäästlikkus. Juba suurenenud elukallidusega tegeledes on paljud tarbijad üha enam ostnud ja tarbinud ka odavamaid toiduaineid. Need tegurid on veelgi destabiliseerinud seda, kuidas lisaväärtus toiduainete tarneahelas jaotub, ning suurendanud ebakindlust põllumajandustootjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtete tegevuses, õhutades proteste ja tekitades usaldamatust. Seega on asjakohane võtta meetmeid nende katsumuste ületamiseks, et taastada õiglus ja toiduainete tarneahelas osalejate usaldus, tugevdada põllumajandustootjate positsiooni ja parandada nende läbirääkimispositsiooni, sealhulgas tootjaorganisatsioonide ja ühistute kui lisaväärtuse loojate kaudu, samuti kaitsta põllumajandustootjate sissetulekuid ja suurendada noorte usaldust põllumajandustootja elukutse vastu.

- (2) Põllumajandustootmise asukoha ja/või päritolu tähist käsitlevate turustamisstandardite väljatöötamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata iga toote ja sektori konkreetsele kontekstile. Kõnealused tähised tuleks kindlaks määrata, pidades silmas vajadust vastata paremini läbipaistvusega seotud ootustele, sealhulgas päritoluriigi märkimisega siseturu normide kohaselt, ning nende asjakohasust tarbijate jaoks ja tarneahela struktuuri, võttes samal ajal arvesse praktilist mõju ettevõtjatele ja vajadust vältida tarbetut keerukust.
- (3) Erinevad põllumajanduse ja toiduainete tarneahela ettevõtjad, kes tegutsevad tootmise, töötlemise, turustamise, jaotamise ja jaemüügi eri etappides, on välja töötanud kavad ja määrgised, et edendada kaubandustavasid, millega tagatakse lisandväärtuse õiglane jaotamine põllumajandustootjatele ning lühikeste tarneahelate loomine ja säilitamine. Kõnealuseid kaubandustavasid kirjeldavate vabatahtlike märgete kasutamise miinimumnõuete kehtestamine on vajalik, et suurendada nende märgete kasutamise läbipaistvust ja usaldusväärsust toiduainete tarneahelas, täiendades sellega olemasolevaid toidu märgistamist käsitlevaid norme, eelkõige neid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1169/2011⁴.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>).

- (4) Suurema usalduse ja õigluse huvides toiduainete tarneahelas tuleks märkeid „aus“, „õiglane“ ja nende märgetega samaväärse tähendusega märkeid kasutada üksnes selliste kaubandustavade tähistamiseks, mis tagavad põllumajandustootjate ja ostjate vahelistes kaubandussuhetes stabiilsuse ja läbipaistvuse ning hinnakujunduse, mida osalevad põllumajandustootjad peavad õiglaseks ja tasuvaks, ning mis toetavad ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamist ja aitavad sellele kaasa, sealhulgas viisil, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1760⁵ I lisaga.
- (5) Märget „lühike tarneahel“ tuleks kasutada üksnes selliste kaubandustavade tähistamiseks, mille puhul põllumajandustootjate ja tarbijate vahel on otsene ühendus, mis võimaldab vahetada teavet tootmisprotsessi ja toote kohta otse, sealhulgas kaugsidevahendite ja/või tarneahela vahendaja kaudu, ning tarbijatel on lihtne tuvastada osalevate põllumajandustootjate põllumajanduslikke majapidamisi, kus tooraine on toodetud. Teise võimalusena võiks nimetatud märget kasutada ka juhul, kui põllumajandustootjate ja nende geograafilises läheduses asuvate tarbijate vahel on tihe seos, sealhulgas piiriüleses kontekstis. Geograafilise läheduse all tuleks muu hulgas mõista lühikest vahemaad või lühikest sõiduaega, mille puhul võetakse arvesse liikmesriikide geograafilisi ja demograafilisi eripärasid. Märke „lühike tarneahel“ selline kasutamine motiveerib tarbijaid maksma hindu, mis on põllumajandustootjatele nende toodangu eest õiglane tasu, mis tugevdavad maapiirkondi ja edendavad nende arengut ja taaselustamist ning suurendavad toodete päritolu ja tootmismeetodite läbipaistvust. Seda tuleks kohaldada toodete suhtes, mis on toodetud siseturul ja lastud siseturule.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolekohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning määrust (EL) 2023/2859 (ELT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

- (6) Selleks, et paremini kajastada turutingimusi, tarbijate muutuvaid ootusi ning edusamme nii turustamisstandardites kui ka asjakohastes rahvusvahelistes standardites, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013⁶ muutmiseks, lisades täiendavad vabatahtlikud märked, mis on samaväärsed märgetega „aus“ või „õiglane“, ning täpsustades selliste vabatahtlike märgete kasutamise tingimusi, millega määratakse kindlaks põllumajandustootjatele lisandväärtuse õiglase jaotamise ning lühikeste tarneahelate loomise ja säilitamisega seotud kaubandustavad, võttes arvesse kõiki asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid ja seonduvaid kvaliteedikavasid. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁷ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

⁷ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstitut/2016/512/oj.

- (7) Kuigi liikmesriigid võivad säilitada või kehtestada riigisisesed õigusaktid, millega nähakse ette täiendavad nõuded kaubandustavasid tähistavate vabatahtlike märgete kasutamiseks, ei tohiks need õigusaktid takistada, piirata ega tõkestada nende märgete kasutamist teises liikmesriigis seaduslikult toodetud või seaduslikult turustatavate toodete puhul.
- (8) Kirjalike lepingute kasutamine mängib olulist rolli ettevõtjate vastutuse tagamisel, suurendab teadlikkust turusignaalide vajalikkusest, aitab kohaldada pakkumist nõudlusega, parandab hindade ülekandumist tarneahelas, suurendab läbipaistvust ning ennetab ja käsitleb ebaausaid kaubandustavasid. Seetõttu tuleks piima- ja piimatoodetesektori lepingulisi suhteid käsitlevaid norme laiendada ka muudele toodetele kui toorpiimale, tagades samal ajal kooskõla teistes põllumajandussektorites kohaldatavate lepingulisi suhteid käsitlevate normidega. Käesolev määrus peaks siiski võimaldama liikmesriikidel vabastada ettevõtjad kohustusest lisada oma kirjalikesse lepingutesse näitajaid, indekseid või lõpphinna arvutamise meetodeid või läbivaatamisklauslit pärast konsulteerimist põllumajandustootjate asjaomaste esindajate või asjaomaste tootmisharudevaheliste organisatsioonidega, tingimusel et prognoositavuse, läbipaistvuse ja hindade ülekandumise mõju on võimalik saavutada muul viisil või et nende elementide lisamise kohustus ei ole muude põhjendatud asjaolude tõttu asjakohane ega proportsionaalne.

- (9) Selleks et kajastada turu arengut, säilitades samal ajal tulemuslik konkurents piimaturul, on asjakohane suurendada koguselisi piirnorme, mida tunnustatud tootjaorganisatsioonid kohaldavad lepingute sõlmimiseks peetavate kollektiivsete läbirääkimistega hõlmatud toorpiima mahu suhtes, väljendatuna protsendina liidu kogutoodangust ning liikmesriigis toodetud ja tarnitud kogutoodangust.
- (10) Selleks et suurendada liikmesriikide paindlikkust ja lihtsustada tootjaorganisatsioonide tunnustamise menetlust, vähendades seeläbi tehingukulusid ja suurendades tõhusust, peaksid kohaldatavad normid võimaldama nende tunnustamist ühe taotluse alusel, mis hõlmab mitut sektorit või toodet, mitte praegu kehtivat nõuet, et üks taotlus peab hõlmama ühte konkreetset sektorit, tingimusel et tootjaorganisatsioon vastab tingimustele, mida kohaldatakse iga konkreetse sektori suhtes, mille tunnustamist ta taotleb. Lisaks saavad mahetootjad kasutada olemasolevat võimalust tootjaorganisatsioonide loomiseks ja tunnustamiseks, et tõhustada oma koostööd. Tootjaorganisatsioonide tunnustamise kriteeriumid ja nende põhikiri peaksid samuti nõudma, et tootjaorganisatsioonid loodaks põllumajandustooteid taime- või loomakasvatustes tootvate põllumajandustootjate algatusel, olenemata sellest, kas taimekasvatustes tootmismeetodites kasutatakse mulda või muid kasvusubstraate, näiteks kasvuhoonetes, ning et tootjaorganisatsioone kontrollitaks kooskõlas normidega, mis võimaldavad kõnealustel põllumajandustootjatest liikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja selle otsuseid. Liikmesriikidel peaks samuti olema lubatud otsustada, et sellist demokraatlikku kontrolli võivad teostada mitte ainult otse põllumajandustootjad, vaid ka nende ühendused, sealhulgas ühistud, tingimusel et neid ühendusi kontrollivad põllumajandustootjad. See ei tohiks takistada tootjaorganisatsioonidega ühinemast teisi tootjaid, kes ei ole põllumajandustootjad, kes toodavad põllumajandustooteid taime- või loomakasvatustes, näiteks esmatöötledajad või mittetootjad.

- (11) Selleks et edendada edasist kestlikku arengut, mis on aluslepingute keskne põhimõte ja liidu poliitika peaesmärk, ning tagada kogu tarneahelas põllumajandustootjate ja ostjate vaheliste kaubandussuhete läbipaistvus, stabiilsus ja õiglus, peaks liikmesriikidel olema võimalik tunnustada tootjaorganisatsioone, kes püüavad oma kaubandustavades saavutada konkreetseid eesmärke vabatahtlike märgetega, nagu „aus“, „õiglane“ või samaväärse tähendusega märged ning märged „lühike tarneahel“.
- (12) Selleks et tagada põllumajandustootjatele rahuldav elatustase, parandada nende läbirääkimispositsiooni töötlejate ja muude tarneahelas tegutsejatega ning võimaldada lisandväärtuse ühtlasemat jaotumist tarneahelas, tuleks võimalust, et läbirääkimisi osa või kogu nende toodangut hõlmavate lepingutingimuste üle saab pidada nende liikmete nimel, laiendada tunnustamata tootjaorganisatsioonidele, sealhulgas ühistutele või muudele samaväärsetele õiguslikele vormidele, mida tunnustatakse riigisisises õiguses, tingimusel, et need vastavad liidu tasandil sätestatud tunnustamiskriteeriumidele ja tegelevad määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud tegevustega, sealhulgas oma liikmete toodangu koondamise ja turuleviimisega. Selleks et tagada tunnustatud ja tunnustamata tootjaorganisatsioonide liikmete võrdne kohtlemine, tuleks nimetatud võimaluse suhtes kohaldada asjakohaseid piiranguid. Eelkõige tuleks seda laiendada üksnes tunnustamata tootjaorganisatsioonidele, kes on esitanud liikmesriigile tunnustamistaotluse, alates selle taotluse esitamise kuupäevast ja kui kõnealune liikmesriik ei ole nelja kuu jooksul alates kõnealuse taotluse esitamisest otsust teinud, viie aasta jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui liikmesriik vahepeal tunnustamisest keeldub.

- (13) Selleks et tugevdada tunnustatud tootjaorganisatsioonide läbirääkimispositsiooni ja tagada põllumajandustootmise elujõuline areng, tuleks tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitudel lubada pidada oma liikmete nimel läbirääkimisi oma liikmete kogutoodangut või selle osa käsitlevate lepingutingimuste, sealhulgas hinna üle, toodete puhul, mille on tootnud mõned või kõik nende liikmed, isegi kui nad ise tegelikult majandustegevusega ei tegele, tingimusel et nende liikmed tegelevad tegelikult majandustegevusega. Seda võimalust tuleks lubada tingimusel, et kõnealustesse liitudesse kuuluvad organisatsioonid ei ole ka mõne teise tootjaorganisatsioonide liidu liikmed ning et tootjaorganisatsioonide liidu tegevusega hõlmatud toote kogus ei ületa 36 % selle toote kogutoodangust asjaomases liikmesriigis. Veelgi enam, turul tulemusliku konkurentsi säilitamiseks ei tohiks tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitudel ühtlasi lubada pidada läbirääkimisi lepingutingimuste üle, kui nendesse liitudesse kuuluvad ka tunnustamata tootjaorganisatsioonid.

- (14) Tootjaorganisatsioonide põhikirjades nõutakse, et nende liikmed piiraksid liikmesust iga toote puhul ühe tootjaorganisatsiooniga, et luua tootjaorganisatsioonile stabiilsus, hoida ära liikmete omakasupüüdlik käitumine, piirates nende võimalust paigutada oma koguseid vabalt erinevatesse tootjaorganisatsioonidesse, ning säilitada ühtsus oma liikmete esindatuses. Samal ajal peaks tootjal olema võimalik olla eri tootjaorganisatsioonide liige, kui asjaomane toode on põllumajandusliku majapidamise erinev toode. Seepärast on asjakohane selgitada, et igakülselt põhjendatud juhtudel on võimalik mitu liikmesust, tingimusel et tooted on piisavalt eristatavad, muu hulgas nende eriomaduste või erineva kavandatud lõppkasutuse poolest.
- (15) Selleks et ostjad ei kahjustaks tootjaorganisatsioonide läbirääkimispositsiooni, tuleks ostjate ja selliste tootjaorganisatsioonide liikmete vaheliste kontaktide jaoks kehtestada asjakohased kaitsemeetmed. Kuigi ostjad võivad tootjaorganisatsioonide liikmetega ühendust võtta, ei tohiks nende liikmetega ühendust võtmine kahjustada tootjaorganisatsiooni eesmärkide saavutamist ega tarnete koondamist ja toodete turuleviimist, eelkõige juhul, kui sellist otsekontakti tootjaorganisatsioonide liikmetega kasutatakse tootjaorganisatsioonide ühisstrateegiast kõrvalehoidmiseks.

- (16) Selleks et tugevdada piimatootjate positsiooni, eelkõige nende tootjaorganisatsioonide tugevdamise kaudu, on asjakohane ühtlustada tootjaorganisatsioonide põhikirja käsitlevad normid ja laiendada nende normide kohaldamisala piimasektori tootjaorganisatsioonidele, edendades seeläbi demokraatlikku toimimist ja läbipaistvust.
- (17) Tootmisharudevahelistel organisatsioonidel on oluline tähtsus tarneahelas tegutsejate vahelise dialoogi võimaldamisel ning kogu tarneahelas parimate tavade, turu läbipaistvuse, stabiilsuse ja õigluse edendamisel põllumajandustootjate ja ostjate vahelistes kaubandussuhetes. Seepärast on asjakohane lisada tunnustatud tootmisharudevahelise organisatsiooni eesmärkide loetellu selliste algatuste edendamine, mis hõlmavad kaubandustavasid tähistavate vabatahtlike märgete, nagu „aus“, „õiglane“ või nende märgetega samaväärse tähendusega märgete ja märke „lühike tarneahel“ lisamist.

- (18) Teatavad liikmesriigid nõuavad, et kõik põllumajandustoodete tarned nende territooriumil peavad olema hõlmatud asjaomaste osaliste vaheliste kirjalike lepingutega. Kui liikmesriik seda võimalust ei kasuta, võivad põllumajandustootjad, tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud nõuda kirjalike lepingute kasutamist. Nende nõrgema läbirääkimispositsiooni tõttu ja ostjate poolsete kaubanduslike survemeetmete kartuses võib põllumajandustootjatel ja nende liitudel olla siiski raske sellist nõuet esitada. Selleks et suurendada tarneahelas usaldust, läbipaistvust ja tõhusust, peaksid põllumajandusliku toidutarneahela alguses töötavad põllumajandustootjad ja nende liidud, tootjaorganisatsioonid ja tootjaorganisatsioonide liidud saama kasu kirjalike lepingute kasutamisest. Seepärast tuleks nõuda kirjalikke lepinguid, kui põllumajandustooteid tarnivad põllumajandustootjad, kes toodavad taimekasvatustooteid, olenemata sellest, kas nende tootmismeetodid hõlmavad mulla või muude kasvusubstraatide kasutamist, näiteks kasvuhoonetes, või loomakasvatustooteid oma põllumajanduslikes majapidamistes, ning kui nad töötlevad neid põllumajanduslikke esmatooteid. Kirjalik leping peaks hõlmama ka selliste toodete tarneid põllumajandustootjate liitudelt, tootjaorganisatsioonidelt või tootjaorganisatsioonide liitudelt, kes töötlevad või turustavad selliseid tooteid põllumajandustootjatele.

- (19) Selleks et võtta paremini arvesse turusignaale ja parandada hindade ülekandumist peaks liikmesriikidel olema võimalik nõuda kirjalike lepingute kasutamist põllumajandustoodete tarnimiseks, sealhulgas muude toidutarneahelas osalejate tehtud või muudele toidutarneahelas osalejatele suunatud põllumajandustoodete tarnete osasid, ning nõuda, et ostjad kasutaksid kirjalikke pakkumusi põllumajandustoodete tarnelepingute sõlmimiseks.
- (20) Lihtsuse ja tehingukulude vähendamise huvides peaks käesolev määrus hõlmama teatavaid erandeid kirjalike lepingute või kirjalike pakkumuste kasutamise nõudest ning lubada liikmesriikidel vabastada teatavad tarded kirjaliku lepingu või lepingu sõlmimiseks esitatava kirjaliku pakkumuse kasutamise nõudest. Põllumajandustootjatele ja nende liitudele tuleks siiski jätta õigus nõuda kirjalikke lepinguid või kirjalikke pakkumusi lepingu sõlmimiseks, kui selline kohustus puudub. Selleks et säilitada tootjaorganisatsioonide ja ühistute osatähtsus kollektiivsete tegutsemisviiside edendamisel ja oma liikmete jaoks lisandväärtuse maksimeerimisel, tugevdades seeläbi põllumajandustootjate positsiooni tarneahelas, ei tohiks nõuda kirjalikku lepingut liikmete tarnete kohta tootjaorganisatsioonile või ühistule, tingimusel et asjaomase tootjaorganisatsiooni või ühistu põhikirjas on sätestatud läbipaistvad ja prognoositavad normid hindade ülekandumise kohta, võttes arvesse mõju põllumajandustootjate tasustamisele.

- (21) Selleks et anda liikmesriikidele võimalus võtta arvesse riiklikke või piirkondlikke tavaid, peaks käesolev määrus võimaldama liikmesriikidel vabastada kirjalike lepingute või kirjalike pakkumuste kasutamise nõudest tooted, mille pakkumine on hooajaline, mille nõudlus on kõikuv või mis riknevad kiiresti, ning tooted, mille puhul kasutatakse konkreetseid traditsioonilisi või tavapäraseid müügitavaid. Lisaks peaks liikmesriikidel olema lubatud pärast konsulteerimist põllumajandustootjate või asjaomaste tootmisharudevaheliste organisatsioonide asjaomaste esindajatega vabastada teatavad muud tooted kui piima- ja piimatootesektori tooted kirjalike lepingute sõlmimise kohustusest, tingimusel et prognoositavuse, läbipaistvuse ja hindade ülekandumise mõju saavutatakse asjaomaste toodete puhul muul viisil või et kirjalike lepingute või kirjalike pakkumuste olemasolu kohustus ei oleks nende toodete puhul muude põhjendatud asjaolude tõttu asjakohane ega proportsionaalne. Nimetatud võimalus vabastada teatavad tooted kirjalike lepingute sõlmimise kohustusest peaks hõlmama ka võimalust mitte kohaldada teatavate toodete suhtes selliste kirjalike lepingute teatavaid kohustuslikke elemente. Põllumajandustootjate kaitsmiseks tuleks selliste erandite tegemise juhud selgelt täpsustada.

- (22) Kirjalike lepingute nõutav kasutamine põllumajandustoodete tarnimiseks ja kõnealuste lepingute kasutamise põhitingimused tuleks sätestada liidu tasandil, tagades samas, et lepinguosaliste õigust pidada läbirääkimisi oma lepingute kõigi osade üle ei piirata rohkem, kui on rangelt vajalik. Liikmesriike ei tohiks siiski takistada võtmast meetmeid, et võidelda põllumajanduse ja toiduainete tarneahelas esinevate ebaausate kaubandustavade vastu, mis mõjutavad negatiivselt põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa elatustaset, tingimusel et sellised meetmed on taotletava eesmärgi saavutamise tagamiseks asjakohased ja proportsionaalsed ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/633⁸, sealhulgas selle artikliga 9.
- (23) Selleks et innustada lepinguosalisi kirjaliku lepingu sõlmimise või läbivaatamise üle tekkinud vaidluste korral rahumeelset lahendust leidma, peaksid liikmesriigid tagama lepinguosalistele vahendusmehhanismide või võrreldavate mehhanismide kättesaadavuse. Sellised mehhanismid võiksid hõlmata olemasolevaid mehhanisme või sel eesmärgil loodud uusi mehhanisme. Nende hulka võivad muu hulgas kuuluda põllumajandustootjaid esindavad organisatsioonid, tootmisharudevahelised organisatsioonid, akrediteeritud eraõiguslikud vahendusteenusepakkujad või muud sõltumatud vaidluste lahendamise organid. Need mehhanismid peaksid olema erapooletud ja nende kasutamine peaks olema lepinguosaliste jaoks vabatahtlik. Liikmesriigid peaksid teavitama komisjoni oma territooriumil kehtivatest mehhanismidest.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/633, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid (ELT L 111, 25.4.2019, lk 59, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/633/oj>).

- (24) Hindade ülekandemehhanismide toimimise hõlbustamiseks olukorras, kus põllumajandustoodete tarnimise eest makstav lõplik hind arvutatakse lepingus sätestatud eri tegurite kombineerimise teel, peaksid need tegurid hõlmama objektiivseid näitajaid, indekseid või arvutusmeetodeid, mis on osalistele kergesti arusaadavad. Vältimaks olukorda, kus põllumajandustootjad on sunnitud süstemaatiliselt müüma oma tootmiskuludest madalama hinnaga, peaksid näitajad, indeksid ja lõpphinna arvutamise meetodid kajastama turutingimuste muutusi ja tarnitavate põllumajandustoodete tootmiskulude asjaomaste elementide muutusi, mis mõjutavad põllumajandustootjate tasustamist.
- (25) Võttes arvesse põllumajandustootjate ja nende organisatsioonide haavatavat läbirääkimispositsiooni, hiljutisi põllumajandusliku sisendi kulude ja turuhindade märkimisväärse kõikumise juhtumeid ning vajadust tõhusama hindade ülekandumise järele tarneahelas, peaksid üle kuue kuu kestvad piimasektori lepingud ja üle 12 kuu kestvad teiste põllumajandussektorite lepingud sisaldama läbivaatamisklauslit, mida põllumajandustootjad või nende organisatsioonid võivad käivitada näiteks ettenägematute asjaolude korral nagu äärmuslikud ilmastikunähtused, loomahaiguste puhangud, geopoliitilised pinged, või mis tahes muul põhjusel. Selline klausel peaks võimaldama põllumajandustootjatel igal ajal pärast esimest 6 või 12 kuud, kui see on asjakohane, taotleda selle elementide läbivaatamist ja võimaldada neil see lõpetada, kui kokkulepet ei ole võimalik saavutada. See ei tohiks piirata lepinguosaliste õigust pidada läbirääkimisi muude lepingu muutmise võimaluste üle.

- (26) Selleks et suurendada lepingute läbipaistvust ja aidata kaasa õiglasematele kaubandustavadele, peaks liikmesriikidel olema võimalik nõuda põllumajandustoodete tarnimiseks kirjalike lepingute registreerimist.
- (27) Teatavad põllumajandustooteid ja toiduaineid käsitlevad vertikaalsed ja horisontaalsed koostööalgatused, mille eesmärk on kohaldada kohustuslikest nõuetest rangemaid nõudeid, võivad avaldada kasulikku mõju ühise põllumajanduspoliitika eesmärgile tagada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase ja liidu kestliku arengu tagamise eesmärgile. Seepärast ei tohiks erijuhtudel selliste algatuste suhtes kohaldada ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1.
- (28) Turu tõsise tasakaalustamatuse ajal võib teatav eraettevõtjate ühistegevus aidata kaasa asjaomaste sektorite stabiliseerimisele. Selline eraettevõtjate ühistegevus võiks näiteks seisneda toodete turult kõrvaldamises või tasuta jagamises, sealhulgas nende andmises heategevusorganisatsioonidele. Selleks et tagada eraettevõtjatele selliste meetmete võtmiseks vajalikud vahendid, peaks komisjon olema võimeline tegema nende meetmete toetamiseks põllumajandusreservist kättesaadavaks olemasolevad liidu vahendid. Samuti peaks liikmesriikidel olema võimalik eraldada viivitamata täiendavaid riiklikke vahendeid.

- (29) Komisjon tuleb oma 19. veebruari 2025. aasta teatises „Põllumajanduse ja toidu visioon“ meelde, et loomakasvatus on liidu põllumajandussektori, konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse oluline osa. Kestlikud loomakasvatussüsteemid on üliolulised liidu majanduse, maapiirkondade elujõulisuse ning keskkonna ja maapiirkondade maastike säilitamise jaoks. Liidu loomakasvatussektor on eriti haavatav mitmesuguste vapustuste ja ülemaailmse konkurentsi suhtes ning peab täitma kõrgeid tootmisstandardeid, mida turg pahatihti ei hinda. Sellega seoses on nii liidu tootjate kui ka tarbijate huvides vaja tunnistada liha ja lihatoodete loomulikku koostist. Lihaga seotud mõistetel on sageli kultuuriline ja ajalooline tähtsus. Seetõttu on asjakohane kaitsta lihaga seotud mõisteid, et suurendada siseturu läbipaistvust seoses toidu koostise ja selle toiteväärtusega ning anda tarbijatele võimalus teha teadlikke valikuid. Selline selgus on eriti oluline tarbijate jaoks, keda huvitab eriomane toiteväärtus, mida traditsiooniliselt seostatakse lihatoodetega. Seetõttu peaks määruse (EL) nr 1308/2013 kohaldamisel ja reguleerimisalas tähendama „liha“ loomade söödavaid osi.

- (30) Lisaks tuleks ELi toimimise lepingu I lisas loetletud põllumajandustoodete ja kõnealuses lisas loetlemata toiduainete puhul reserveerida teatavad nimetused lihast saadud toodetele, ilma et see piiraks tootmises kasutatavaid tehnoloogilisi protsesse, mille eesmärk ei ole liha või mis tahes liha koostisaine täielik või osaline asendamine, või toodetele, millel on nimetus, milles neid märkeid kasutatakse koos sõna või sõnadega, millega tähistatakse põllumajandustoote allikaks olevat loomaliiki, ilma et see piiraks nende märgete kasutamist kalandus- ja vesiviljelustoodete turu ühist korraldust käsitlevates liidu õigusaktides määratletud kalandus- ja vesiviljelustoodete puhul. Selleks et võtta arvesse, et on teatavaid tooteid, mis ei ole saadud lihast, mille täpne olemus on selge väljakujunenud kauaaegse kasutuse tõttu ning mis ei põhjusta tarbijate seas segadust, tuleks määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 78 lõikesse 3 lisada komisjonile volitus koostada loetelu nimetustest, mida oleks lubatud kasutada eraldi või koos muude sõnadega ning milles võetakse arvesse seda, kuidas märkeid eri keeltes kasutatakse.
- (31) Selleks et võimaldada suhkrupeedikasvatajatele suurem lepinguline selgus ja tagada ühtlustatud lepinguline raamistik, võttes samas arvesse suhkrupeedisektori eripära, tuleks suhkrupeedi tarnelepingutes sisalduvad ostutingimused viia kooskõlla tingimustega, mille alusel kasutatakse kirjalikke lepinguid muudes põllumajandussektorites.

- (32) Seepärast tuleks määrust (EL) nr 1308/2013 vastavalt muuta.
- (33) Selleks et tugevdada põllumajandustootjate positsiooni toiduainete tarneahelas, tuleks muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115⁹ teatud sätteid, milles käsitletakse teatavates sektorites kasutatavaid sekkumisviise. Nende muudatuste eesmärk on motiveerida põllumajandustootjaid saama või jääma määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude liikmeks, võttes arvesse tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude positiivset rolli tootjate läbirääkimispositsiooni tugevdamisel. Lisaks tuleks selleks, et tagada tootjaorganisatsioonidele tõhusam ja sihipärasem toetus ühise põllumajanduspoliitika raames koostatud liikmesriikide strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) kaudu, ette näha võimalus suurendada liidu finantsabi rakenduskavadele teatavates sektorites.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

- (34) Teatavates liikmesriikides on tootjaorganisatsioonide turustatud puu- ja köögiviljatoodangu väärtus võrreldes puu- ja köögiviljatoodangu koguväärtusega liidu keskmisest tunduvalt väiksem. Olemasolevate rahaliste stiimulite hulgas võivad liikmesriigid juba anda määruse (EL) 2021/2115 artikli 53 kohast riiklikku finantsabi tootjaorganisatsioonidele, mis asuvad teatavates piirkondades, kus tootjate organiseerituse tase on liidu keskmisest märkimisväärselt madalam. Selleks et suurendada konkurentsivõimet, tugevdada põllumajandustootjate positsiooni väärtusahelas ja luua uusi tootjaorganisatsioone, tuleks anda rahaline stiimul, mis seisneb liidu finantsabi suurendamises 10 % võrra nende liikmesriikide tootjaorganisatsioonidele, kus tootjate organiseerituse määr on alla 10 % kolmel järjestikusel aastal enne asjaomase rakenduskava rakendamist.
- (35) Hõlbustamaks põlvkondade vahetumist põllumajandussektoris ja soodustamaks uute tootjaliikmete ühinemist tootjaorganisatsioonidega puu- ja köögiviljasektoris ning määruse (EL) 2021/2115 artikli 42 punktis f osutatud muudes sektorites, tuleks noortele põllumajandustootjatele ja uutele põllumajandustootjatele, kes ühinevad määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooniga, pakkuda eristiimulit. Eelkõige peaks olema võimalik suurendada liidu finantsabi 20 protsendipunkti võrra selliste kulutuste puhul, mis on seotud tunnustatud tootjaorganisatsiooniga esimest korda ühinevate noorte põllumajandustootjate või uute põllumajandustootjate valdustes tehtud investeeringutega.

- (36) Kuna viimastel aastatel on korduvalt esinenud ebasoodsaid ilmastikutingimusi, loodusõnnetusi, taimehaigusi ja kahjurite levikut, on tootjaorganisatsioonide ja tootjaorganisatsioonide liitude jaoks osutunud kasulikuks, kui neil on võimalik suunata rakendusfondi vahendeid, sealhulgas liidu rahalist abi, ümber sekkumistesse, mis on vajalikud selliste sündmuste tagajärgedega tegelemiseks. Seepärast on vaja ette näha võimalus suurendada määruse (EL) 2021/2115 artikli 52 lõikes 1, artiklis 62, artikli 65 lõikes 1 ja artiklis 68 sätestatud liidu finantsabi teatavatel tingimustel 50 %-lt 70 %-le tegelikest kuludest.
- (37) Selleks et toetada sekkumisviiside kehtestamist määruse (EL) 2021/2115 artikli 42 punktis f osutatud muudes sektorites, tuleks liikmesriikidele alates 1. jaanuarist 2025. aastast võimaldada lisapaindlikkust, et kohandada neile sektoritele vahendite eraldamist. Liikmesriigid peaksid seetõttu saama kasutada kuni 6 % oma eraldistest otsetoetusteks, pärast sissetulekutoetuse tasemele avalduva mõju hindamist.
- (38) Seepärast tuleks määrust (EL) 2021/2115 vastavalt muuta.
- (39) Tagamaks põllumajandusreservist liidu vahendite kättesaadavaks tegemine liikmesriikidele, et toetada eraettevõtjate ühistegevust turu tõsise tasakaalustamatuse ajal, tuleks põllumajandusreservi kasutamise võimalust laiendada ühistegevuse toetamisele, kui komisjon otsustab, et nende meetmete suhtes konkurentsinoorme ei kohaldata.

- (40) Seepärast tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116¹⁰ vastavalt muuta.
- (41) Selleks et anda turuosalistele vajalikku aega kohanemiseks ja võimaldada komisjonil hinnata olemasolevaid riiklikke süsteeme ja tavasid, tuleks vabatahtlike märgete „aus“ ja „õiglane“ ning nende märgetega samaväärse tähendusega märgete ning märke „lühikesed tarneahelad“ reserveerimisega seotud norme hakata kohaldama kahe aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Selleks et ettevõtjad saaksid kohandada oma lepingulisi suhteid kirjalikke lepinguid käsitlevate uute normidega ja selleks, et piimasektori tootjaorganisatsioonid saaksid kohandada oma põhikirja, tuleks neid norme hakata kohaldama kahe aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Veelgi enam, et võimaldada turuosalistel kohandada oma turustamisstrateegiaid, tuleks liha ja lihatoodete määratluste ja reserveeritud nimetuste kohaldamist alustada kolme aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Tooteid, mis on toodetud või imporditud enne uute normide kohaldamise alguskuupäeva kehtinud normide kohaselt, tuleks siiski lubada turustada kuni kuue aasta jooksul alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast või kuni varude ammendumiseni, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

Artikkel 1

Määruse (EL) nr 1308/2013 muutmine

Määrust (EL) nr 1308/2013 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 75 lõikes 3 asendatakse punkt j järgmisega:

„j) põllumajandustootmise asukoht ja/või päritolu;“.

2) Artiklit 78 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) kõik sektorid, kus toodetakse loomade söödavaid osi, eelkõige veise- ja vasikaliha, sealih, lamba- ja kitseliha ning kodulinnulihasektorid;“

ii) punkt d jäetakse välja;

b) lõikesse 3 lisatakse järgmine lõik:

„Seoses VII lisa Ia osa punktiga 3 on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, millega täiendatakse käesolevat määrust, võimaldades erandeid, millega lubatakse kasutada lihatoodetele reserveeritud nimetusi muude toodete puhul, mille täpne olemus on selge väljakujunenud kauaaegse kasutuse tõttu ega põhjusta tarbijate seas segadust.“

3) II osa II jaotise I peatüki 1. jakku lisatakse järgmine alajagu:

„3a. alajagu

Vabatahtlike märgete kasutamine kõigi artikli 1 lõikes 2 loetletud sektorite toodete puhul

Artikkel 88a

Kaubandustavasid tähistavad vabatahtlikud märged

1. Märkeid „aus“ või „õiglane“ või nende märgetega samaväärse tähendusega märkeid võib eraldi või koos muude märgetega kasutada artikli 1 lõikes 2 loetletud sektoritesse kuuluvate turuleviidavate toodete märgistusel, esitlemisel, reklaammaterjalil või äridokumentidel, tingimusel et neid märkeid kasutatakse ostjate teavitamiseks olemasolevatest tootmise, turustamise või turuleviimise korraldamise viisidest, mille eesmärk on tagada vähemalt järgmine:
 - a) stabiilsus, sealhulgas tootjate ja ostjate vaheliste lepingute kaudu, ning läbipaistvus põllumajandustootjate suhetes ostjatega kogu tarneahelas ja läbipaistvus osalevate põllumajandustootjate kohta esitatud teabes;
 - b) hind, mida osalevad põllumajandustootjad peavad oma toodete puhul õiglaseks ja tasuvaks; ja

- c) ühisalgatused, mille eesmärk on saavutada üks või mitu ÜRO kestliku arengu eesmärki, eriti sellised, millega aidatakse kaasa maakogukondade arengule, eelkõige seeläbi, et edendatakse demokraatlikult juhitavaid põllumajandustootjate kollektiivseid organisatsioone.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel võidakse hinna puhul arvesse võtta asjakohaseid kättesaadavaid andmeid tootmiskulude kohta.

- 2. Märget „lühike tarneahel“ võib eraldi või koos muude märgetega kasutada artikli 1 lõikes 2 loetletud sektoritesse kuuluvate turuleviidavate toodete märgistusel, esitlemisel, reklaammaterjalil või äridokumentidel, tingimusel et tarbijatel on võimalik hõlpsasti tuvastada need osalevate põllumajandustootjate põllumajanduslikud majapidamised, kus tooraine on toodetud, ning seda märget kasutatakse ostjate teavitamiseks olemasolevatest tootmise, turustamise või turuleviimise korraldamise viisidest, millega tagatakse järgmine:
 - a) otseühenduse põllumajandustootja ja toote lõpptarbija vahel, asjakohasuse korral üheainsa vahendaja kaudu, või

- b) tiheda ühenduse põllumajandustootja ja toote lõpptarbija vahel piiratud arvu vahendajatega juhul, kui põllumajandustootja, vahendajad ja toote lõpptarbija asuvad geograafiliselt üksteise lähedal.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 227 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesolevat määrust, lisades käesoleva artikli lõikesse 1 märkega „aus“ või „õiglane“ samaväärseid märkeid, kui selliseid samaväärseid märkeid kasutatakse turul ostjate teavitamiseks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kaubandustavade, ning täiendada käesolevat määrust, kehtestades täiendavaid norme või täpsustades käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 kohaldamise tingimusi, võttes arvesse kõiki asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid ja asjaomaseid sertifitseeritud kvaliteedi kavasid.
4. Liikmesriigid võivad vastu võtta või säilitada riigisiseseid normid, millega kehtestatakse lisaks lõike 1 punktides a, b ja c ning lõike 2 punktides a ja b osutatud tingimustele veel lisatingimused vastavalt kõnealustes lõigetes osutatud märgete kasutamiseks. Selliste normidega ei keelata, piirata ega takistata kõnealustes lõigetes osutatud märgete kasutamist toodete puhul, mis on seaduslikult toodetud või turustatud teises liikmesriigis ning kannavad kõnealustes lõigetes osutatud märkeid.

5. Käesolev artikkel ei piira määruses (EL) nr 1169/2011 sätestatud normide kohaldamist.“

4) Artikkel 148 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 148

Lepingulised suhted piima ja piimatoodete sektoris

1. Piima ja piimatoodete tarned liidus põllumajandustootjalt, sealhulgas põllumajandustootjate liidult, või tootjaorganisatsioonilt või tootjaorganisatsioonide liidult töötlejale, kogujale, turustajale või jaemüüjale toimuvad nende lepinguosaliste vahelise kirjaliku lepingu alusel.

Esimeses lõigus osutatud kohustus puudutab üksnes järgmisi isikuid:

- a) põllumajandustootjad, kes toodavad oma põllumajanduslikus majapidamises toorpiima või töötlevad oma põllumajanduslikus majapidamises toodetud toorpiima piimaks ja piimatoodeteks;
- b) punktis a osutatud tooteid töötlevad või turustavad põllumajandustootjate liidud, tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud.

Selline kirjalik leping peab vastama lõigetes 4 ja 8 sätestatud tingimustele.

Pärast konsulteerimist põllumajandustootjate asjaomaste esindajatega või artikli 163 lõike 1 kohaselt tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonidega võivad liikmesriigid otsustada, et käesoleva artikli lõike 4 punkti c alapunkti i teises taandes osutatud näitajate, indeksite või lõpphinna arvutamise meetodite lisamine ei ole kohustuslik ning et tarne suhtes ei kohaldata lõike 4 punkti c alapunktis iii sätestatud nõudeid läbivaatamisklausli kohta, kui prognoositavuse, läbipaistvuse ja hindade ülekandumise mõju on asjaomase piima või asjaomaste piimatoodete puhul võimalik muul viisil saavutada, või et kohustus lisada käesoleva artikli lõike 4 punkti c alapunkti i teises taandes ja käesoleva artikli punkti c alapunktis iii osutatud elemendid läbivaatamisklausli kohta ei oleks nende toodete puhul muude põhjendatud asjaolude tõttu asjakohane ega proportsionaalne.

Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „koguja“ ettevõtjat, kes transpordib toorpiima põllumajandustootjalt või teiselt kogujalt toorpiima töötlejale või teisele kogujale, kusjuures toorpiima omandiõigus antakse iga kord üle.

2. Liikmesriigid võivad ühtlasi otsustada, et:

- a) piima ja piimatoodete tarnimine ettevõtjatelt või sellistele ettevõtjatele, kes ei ole hõlmatud lõikega 1, peab toimuma kirjaliku lepingu alusel;

- b) kirjalik pakkumus piima ja piimatoodete tarnimise lepingu sõlmimiseks on kohustuslik.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud lepingu sõlmimiseks esitatavate kirjalike pakumuste puhul võib asjaomane liikmesriik otsustada, et kõnealuse pakumuse esitab kas piima ja piimatoodete esmaostja või põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingud või punkti b osutatud pakumused lepingu sõlmimiseks peavad vastama lõigetes 4 ja 8 sätestatud tingimustele.

3. Liikmesriigid tagavad, et lepinguosalistele on kättesaadavad vahendus- või võrreldavad mehhanismid, sealhulgas olemasolevad mehhanismid. Need mehhanismid on lepinguosaliste jaoks vabatahtlikud ja erapooletud, et hõlmata juhte, kui puudub lõigetes 1 ja 2 osutatud mõlemale poolele vastuvõetav leping, või kõnealuste lepingute läbivaatamiseks, kui on olemas lõigetes 1 ja 2 osutatud leping. Kõnealused mehhanismid võivad hõlmata põllumajandustootjate organisatsioonide esindajaid.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud mehhanismidest, mis on nende territooriumil kättesaadavad.

4. Lõikes 1 osutatud leping või pakkumus lepingu sõlmimiseks:

- a) koostatakse enne tarnimist;
- b) koostatakse kirjalikult, sealhulgas elektrooniliselt; ja
- c) selles esitatakse eelkõige järgmised elemendid:
 - i) tarne eest makstav hind,
 - mis ei muutu ja mis määratakse kindlaks lepingus, või
 - mille arvutamiseks kombineeritakse mitmesugused lepingus kindlaks määratud tegurid, mis hõlmavad objektiivseid näitajaid, indekseid või lõpphinna arvutamise meetodeid, mis on kergesti juurdepääsetavad ja arusaadavad ning kajastavad turutingimuste ja asjaomaste tootmiskulu elementide muutumist, mis avaldab mõju põllumajandustootjate tasustamisele, tarnitavaid koguseid ning tarnitava piima või piimatoodete kvaliteeti või koostist; selleks võivad liikmesriigid määrata näitajad, mida võib lepingutes kasutamiseks avaldada veebis, objektiivsete kriteeriumide kohaselt, mis põhinevad tootmist ja toidutarneahelat käsitlevatel uuringutel, või võttes arvesse objektiivseid andmeid sellistest allikatest nagu tootmisharudevahelised organisatsioonid või ELi toidutarneahela vaatlusrühm (AFCO) või mis tahes muid asjakohaseid kättesaadavaid objektiivseid andmeid; lepinguosalisel võivad vabalt viidata nendele näitajatele või mis tahes muudele näitajatele;

- ii) toorpiima kogus või tarnitava piima või piimatoodete kvaliteet ja kogus ning selliste tarnete ajakava;
- iii) lepingu kestus, mis võib olla tähtajaline või tähtajatu, hõlmates lepingu lõpetamist käsitlevat klauslit, ning kui lepingu minimaalne kestus on pikem kui kuus kuud, läbivaatamisklauslit, mille võib käivitada põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit;
- iv) üksikasjad makseperioodide ja maksekorra kohta, sealhulgas osaliste vahel kokku lepitud vähendamiste kohaldamise kohta;
- v) piima või piimatoodete kogumise või tarnimise kord ning
- vi) vääramatu jõu korral kohaldatavad normid.

5. Erandina lõigetest 1 ja 2 ei nõuta kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks järgmistel juhtudel:
- a) tootjaorganisatsiooni või ühistu liige tarnib asjaomast piima või asjaomaseid piimatooteid tootjaorganisatsioonile või ühistule, mille liige ta on, tingimusel et selle tootjaorganisatsiooni või ühistu põhikirjas või selles sätestatud või selle alusel kehtestatud reeglites ja otsustes on ette nähtud läbipaistvad ja demokraatlikult vastu võetud eelnevalt teada olevad reeglid, mis käsitlevad selle liikme tarnitava piima või piimatoodete hinna kindlaksmääramise meetodeid, võttes arvesse mõju põllumajandustootjate tasustamisele, ning makseperioode ja -korda;
 - b) tarne toimub tasuta või seoses sellise piima või selliste piimatoodete kõrvaldamisega, mis ei ole enam müügikõlblikud.
6. Liikmesriigid võivad otsustada, et kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks ei nõuta ühel või mitmel järgmistest juhtudest:
- a) piima või piimatoodete esmaostja on mikro- või väikeettevõtja soovitusel 2003/361/EÜ tähenduses;

- b) osaliste vahel kokku lepitud tarne või tarnete koguväärtus ei ületa asjaomase liikmesriigi määratavat ülempiiri, mis ei ole suurem kui 10 000 eurot;
 - c) leping sõlmitakse ja piima või piimatoodete eest makstakse kättetoimetamise ajal;
 - d) tarne puudutab piima ja piimatooteid, mille pakkumine on hooajaline, mille nõudlus on kõikuv või mis riknevad kiiresti; või
 - e) tarne puudutab piima või piimatooteid, mille puhul kasutatakse traditsioonilisi või tavapäraseid müügitavasid.
7. Kui kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks lõike 5 punkti b või lõike 6 kohaselt ei nõutud, võib põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit nõuda, et piima või piimatoodete töötlejale, turustajale, jaemüüjale või kokkuostjale tarnimise kohta peavad osalised sõlmima kirjaliku lepingu või esitatama kirjaliku pakkumuse lepingu sõlmimiseks. Selline leping või pakkumus lepingu sõlmimiseks peab vastama lõikes 4 ja lõike 8 esimeses lõigus sätestatud tingimustele.

8. Põllumajandustootjate, sealhulgas põllumajandustootjate liitude, või tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude ning kogujate, töötlejate, turustajate või jaemüüjate vahel sõlmitud piima või piimatoodete tarnelepingute kõik elemendid, sealhulgas lõike 4 punktis c sätestatud elemendid ja nende osad lepitakse lepinguosaliste vahel vabalt kokku.

Liikmesriigid võivad kehtestada ühe või mitu järgmistest kohustustest:

- a) seoses lõikes 1 osutatud kirjalike lepingutega:
 - i) lepinguosaliste kohustus leppida kokku piima või piimatoodete teatava tarnitava koguse ja nimetatud tarne eest makstava hinna vahelises suhtes;
 - ii) lepingu miinimumkestus, mis on vähemalt kuus kuud ja mis ei tohi takistada siseturu tõrgeteta toimimist;

- b) lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud ja lepingu sõlmimiseks esitatavate kirjalike pakkumuste puhul kohustus, et kirjalik pakkumus lepingu sõlmimiseks sisaldaks lepingu minimaalset kestust, mis on sätestatud riigisiseses õiguses, kuid mis peab olema vähemalt kuus kuud ega tohi takistada siseturu tõrgeteta toimimist.

Põllumajandustootjad, sealhulgas põllumajandustootjate liidud, või tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud võivad kirjalikult keelduda miinimumkestusest, mille liikmesriigid on teise lõigu kohaselt kehtestanud.

9. Liikmesriigid võivad nõuda, et piima või piimatoodete ostja registreeriks lõikes 1 osutatud kirjalikud lepingud põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liidu, või tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu poolt asjaomase piima või asjaomaste piimatoodete tarnimiseks nende territooriumil asuvale kogujale, töötlejale, turustajale või jaemüüjale.
10. Liikmesriigid, kes kasutavad lõigete 1, 2, 6, 8 ja 9 ette nähtud võimalusi, teavitavad komisjoni nende võimaluste kohaldamise viisidest.
11. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud käesoleva artikli lõigete 4 ja 5 ühtseks kohaldamiseks, ning meetmed, mis on seotud käesoleva artikli lõikes 10 sätestatud liikmesriikide teavitamiskohustusega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5) Artikli 149 lõike 2 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) tingimusel, et konkreetse tootjaorganisatsiooni puhul on täidetud kõik järgmised tingimused:

- i) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus ei ületa 7 % liidu kogutoodangust;
- ii) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus, mida toodetakse konkreetses liikmesriigis, ei ületa 36 % selle liikmesriigi kogutoodangust ning
- iii) selliste läbirääkimistega hõlmatud toorpiima kogus, mida tarnitakse konkreetses liikmesriigis, ei ületa 36 % selle liikmesriigi kogutoodangust;“.

6) Artiklit 152 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) koosnevad artikli 1 lõikes 2 loetletud konkreetsetes sektoris tegutsevatest tootjatest ning mida põllumajandustootjatest liikmed, kes toodavad põllumajandustooteid taime- või loomakasvatustes, kontrollivad vastavalt artikli 153 lõike 2 punktile c; tunnustamise võib anda ühele või mitmele artikli 1 lõikes 2 loetletud konkreetsele sektorile, tingimusel et tootjaorganisatsioon vastab kõigi nende sektorite tunnustamise tingimustele;

Liikmesriigid võivad otsustada, et punktis a osutatud põllumajandustootjatest liikmeid võivad kontrollida põllumajandustooteid taime- või loomakasvatustes tootvad põllumajandustootjate liidud, tingimusel et need liidud on kõnealuste põllumajandustootjate kontrolli all;“;

ii) punktis b asendatakse sissejuhatav fraas järgmisega:

„b) on asutatud põllumajandustooteid taime- või loomakasvatustes tootvate põllumajandustootjate algatusel ja viivad ellu vähemalt üht järgmistest tegevustest:“;

iii) punkti c alapunkt vi asendatakse järgmisega:

„vi) tootmisstandardite kasutamise edendamine, nende kasutamisel tehnilise abi andmine, tootekvaliteedi parandamine, kaitstud päritolunimetusega, kaitstud geograafilise tähisega või riikliku kvaliteedimärgisega toodete arendamine, algatuste tegemine lühikeste tarneahelate edendamiseks või artiklis 88a osutatud vabatahtlike märgete kasutamiseks;“

b) lõike 1a esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1a. Erandina ELi toimimise lepingu artikli 101 lõikest 1 võib käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioon või selline tootjaorganisatsioon, sealhulgas ühistu, või mis tahes muu samaväärne riigisisese õiguse alusel tunnustatud juriidiline isik, kes on taotlenud tunnustamist ja keda liikmesriik ei ole veel tootjaorganisatsioonina tunnustanud, tingimusel et ta vastab käesoleva artikli ja käesoleva määruse artikli 154 lõikes 1 sätestatud nõuetele, oma liikmete nimel nende kogutoodangu või selle osaga seoses põllumajandustoodete tootmist kavandada, põllumajandustoodete tootmiskulusid optimeerida, põllumajandustooteid turule viia ja põllumajandustoodete tarnelepingute üle läbirääkimisi pidada. Selline tootjaorganisatsioon võib nimetatud erandit kasutada käesoleva määruse artikli 154 lõike 4 punktis a sätestatud ajavahemiku jooksul, või kui liikmesriik ei ole selle ajavahemiku lõpuks tunnustamistaotluse kohta otsust teinud, siis viieaastase ajavahemiku jooksul alates tunnustamistaotluse esitamise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik on otsustanud tunnustamisest keelduda.“;

- c) lõike 1b esimese lõigu järel lisatakse järgmine lõik:

„Kui artikli 156 lõike 1 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide liit ei vasta käesoleva artikli lõike 1a teise lõigu punktides a ja b sätestatud tingimustele, kuid tema liikmed vastavad nendele tingimustele, võib ta samuti viia ellu käesoleva artikli lõike 1a esimeses lõigus osutatud tegevusi, tingimusel et:

- a) tema liikmeid on tunnustatud vastavalt käesoleva artikli lõikele 1,
- b) tema liikmed ei ole käesoleva artikli lõike 1a esimeses lõigus osutatud tegevustega hõlmatud toodetega seoses mõne teise tunnustatud tootjaorganisatsioonide liidu liikmed, ja
- c) käesoleva artikli lõike 1a esimeses lõigus osutatud tegevustega hõlmatud toote kogus ei ületa 36 % selle toote kogutoodangust asjaomases liikmesriigis.“

7) Artiklit 153 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) kuulumist põllumajandusliku majapidamise iga eri tootega seoses ainult ühte tootjaorganisatsiooni, kusjuures eri toodete all mõeldakse tooteid, mis on teistest piisavalt eristatavad, eelkõige oma omaduste või kavandatud lõppkasutuse poolest;

sellegipoolest võib liikmesriik igakülgset põhjendatud juhtudel sellest nõudest kõrvale kalduda, kui tootjatest liikmetel on kaks eraldi tootmisüksust, mis asuvad erinevates geograafilistes piirkondades.“;

b) lõike 2 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) normid, mis võimaldavad põllumajandustooteid taime- või loomakasvatuses tootvatel põllumajandustootjatest liikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja selle otsuseid, samuti selle arvepidamist ja eelarveid;“;

c) lõige 2a asendatakse järgmisega:

„2a. Tootjaorganisatsiooni põhikirjas võidakse ette näha võimalus, et liikmed on vahetus kontaktis ostjatega, kui see vahetu kontakt ei ohusta tootjaorganisatsiooni eesmärke, sealhulgas tarnete koondamist ja toodete turule viimist tootjaorganisatsiooni poolt. Tarnete koondamine ja toodete turuleviimine loetakse tagatuks, kui tootjaorganisatsioon peab läbirääkimisi müügi peamiste elementide, nagu hinna, kvaliteedi ja mahu üle ning määrab need kindlaks. Tootjaorganisatsiooni põhikiri, mis võimaldab liikmete ja ostjate vahel vahetut kontakti, võib sisaldada sisekontrolli- ja ennetusmehhanisme, tagamaks, et selline kontakt ei mõjuta negatiivselt tootjaorganisatsiooni eesmärke, sealhulgas tarnete koondamist.“;

d) lõige 3 jäetakse välja.

8) Artikli 157 lõike 1 punkti c lisatakse järgmine alapunkt:

„xvii)artiklis 88a osutatud vabatahtlike märgete kasutamise edendamine.“

9) Artikkel 168 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 168

Lepingulised suhted

1. Artikli 1 lõikes 2 loetletud sektorite põllumajandustoodete, välja arvatud piima, piimatoodete ja suhkru iga tarne liidus põllumajandustootjatelt, sealhulgas põllumajandustootjate liitudelt, või tootjaorganisatsioonidelt või tootjaorganisatsioonide liitudelt töötlejatele, turustajatele või jaemüüjatele toimub asjaomaste lepinguosaliste vahelise kirjaliku lepingu alusel.

Esimeses lõigus osutatud kohustust kohaldatakse üksnes:

- a) põllumajandustootjate suhtes, kes toodavad põllumajandustooteid taime- või loomakasvatuses või töötlevad ise oma majapidamises selliseid tooteid,
- b) punktis a osutatud tooteid töötlevate või turustavate põllumajandustootjate liitude, tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude suhtes.

Selline kirjalik leping peab vastama lõigetes 4 ja 8 sätestatud tingimustele.

2. Liikmesriigid võivad ühtlasi otsustada, et:

- a) põllumajandustoodete tarne lõikega 1 hõlmamata ettevõtjalt või sellistele ettevõtjatele peab toimuma kirjaliku lepingu alusel;
- b) kirjalik pakkumus põllumajandustoodete tarnimise lepingu sõlmimiseks on kohustuslik.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud lepingu sõlmimiseks esitatavate kirjalike pakumuste puhul võib asjaomane liikmesriik otsustada, et sellise pakumuse peab esitama kas põllumajandustoodete esmaostja või põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit.

Käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud lepingud või käesoleva lõike esimese lõigu punktis b osutatud pakumused lepingu sõlmimiseks peavad vastama lõigetes 4 ja 8 sätestatud tingimustele.

3. Liikmesriigid tagavad, et lepinguosalistele on kättesaadavad vahendus- või võrreldavad mehhanismid, sealhulgas olemasolevad mehhanismid. Sellised mehhanismid on lepinguosaliste jaoks vabatahtlikud ja erapooletud, et hõlmata juhte, kui puudub lõigetes 1 ja 2 osutatud mõlemale poolele vastuvõetav leping, või kõnealuste lepingute läbivaatamiseks, kui on olemas lõigetes 1 ja 2 osutatud leping. Need mehhanismid võivad hõlmata põllumajandustootjate organisatsioonide esindajaid.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud mehhanismidest, mis on nende territooriumil kättesaadavad.

4. Lõikes 1 osutatud leping või pakkumus lepingu sõlmimiseks:
 - a) koostatakse enne tarnimist,
 - b) koostatakse kirjalikult, sealhulgas elektrooniliselt, ja

c) selles esitatakse eelkõige järgmised elemendid:

i) tarne eest makstav hind,

- mis ei muutu ja mis määratakse kindlaks lepingus või
- mille arvutamiseks kombineeritakse mitmesugused lepingus kindlaks määratud tegurid, mis hõlmavad objektiivseid näitajaid, indekseid või lõpphinna arvutamise meetodeid, mis on kergesti juurdepääsetavad ja arusaadavad ning kajastavad turutingimuste ja asjaomaste tootmiskulu elementide muutumist, mis avaldab mõju põllumajandustootjate tasustamisele, tarnitavaid koguseid ning tarnitavate põllumajandustoodete kvaliteeti või koostist; selle eesmärgi saavutamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata näitajad, mida võib lepingutes kasutamiseks avaldada veebis, objektiivsete kriteeriumide kohaselt, mis põhinevad tootmist ja toidutarneahelat käsitlevatel uuringutel, või võttes arvesse objektiivseid andmeid sellistest allikatest nagu tootmisharudevahelised organisatsioonid või ELi toidutarneahela vaatlusrühm (AFCO) või mis tahes muid asjakohaseid kättesaadavaid objektiivseid andmeid; lepinguosalisel võivad vabalt viidata nendele näitajatele või mis tahes muudele näitajatele, mida nad asjakohaseks peavad;

- ii) selliste toodete kogus ja kvaliteet, mida võib või tuleb tarnida, ning selliste tarnete ajakava,
- iii) lepingu kestus, mis võib olla tähtajaline või tähtajatu, hõlmates lepingu lõpetamist käsitlevat klauslit ning kui lepingu minimaalne kestus on pikem kui 12 kuud, ka läbivaatamisklauslit, mille võib käivitada põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit;
- iv) üksikasjad makseperioodide ja maksekorra kohta, sealhulgas osaliste vahel kokku lepitud vähendamiste kohaldamise kohta;
- v) põllumajandustoodete kogumise või tarnimise kord, ning
- vi) vääramatute jõe korral kohaldatavad normid.

5. Erandina lõigetest 1 ja 2 ei nõuta kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks järgmistel juhtudel:
- a) tootjaorganisatsiooni või ühistu liige tarnib asjaomaseid põllumajandustooteid tootjaorganisatsioonile või ühistule, mille liige ta on, tingimusel et selle tootjaorganisatsiooni või ühistu põhikirjas või selles sätestatud või selle alusel kehtestatud reeglites ja otsustes on ette nähtud läbipaistvad ja demokraatlikult vastu võetud eelnevalt teada olevad reeglid, mis käsitlevad nende liikmete tarnitavate toodete hinna kindlaksmääramise meetodeid, võttes arvesse mõju põllumajandustootjate tasustamisele, ning makseperioode ja -korda;
 - b) tarne toimub tasuta või seoses selliste toodete kõrvaldamisega, mis ei ole enam müügikõlblikud.
6. Liikmesriigid võivad otsustada, et kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks ei nõuta ühel või mitmel järgmistest juhtudest:
- a) põllumajandustoodete esmaostja on mikro- või väikeettevõtja soovitusel 2003/361/EÜ tähenduses;
 - b) osaliste vahel kokku lepitud tarne või tarnete koguväärtus ei ületa asjaomase liikmesriigi määratavat ülempiiri, mis ei tohi olla suurem kui 10 000 eurot;

- c) asjaomaste põllumajandustoodete tarnimine ja nende eest maksmine toimuvad samal ajal või põhjendatud juhtudel hiljemalt kolme tööpäeva jooksul;
- d) tarne puudutab põllumajandustooteid, mille pakkumine on hooajaline, mille nõudlus on kõikuv või mis riknevad kiiresti;
- e) tarne puudutab põllumajandustooteid, mille puhul kasutatakse traditsioonilisi või tavapäraseid müügitavasid;
- f) tarne puudutab põllumajandustooteid mille puhul liikmesriik leiab pärast konsulteerimist põllumajandustootjate asjaomaste esindajatega või artikli 158 lõike 1 kohaselt asjaomastes sektorites tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonidega, et käesoleva artikli lõigetes 1 ja 4 taotletav prognoositavuse, läbipaistvuse ja hindade ülekandumise mõju on nende toodete puhul saavutatud või et kirjalike lepingute või lepingu sõlmimiseks esitatavate kirjalike pakkumuste olemasolu kohustus ei oleks nende toodete puhul muude põhjendatud asjaolude tõttu asjakohane ega proportsionaalne.

7. Kui kirjalikku lepingut või kirjalikku pakkumust lepingu sõlmimiseks lõike 5 punkti b või lõike 6 kohaselt ei nõuta, võib põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit nõuda, et põllumajandustoodete mis tahes tarne kohta töötlejale, turustajale või jaemüüjale sõlmitaks osaliste vahel kirjalik leping või esitataks kirjalik pakkumus lepingu sõlmimiseks. Selline leping või pakkumus lepingu sõlmimiseks peab vastama lõikes 4 ja lõike 8 esimeses lõigus sätestatud tingimustele.
8. Põllumajandustootjate, sealhulgas põllumajandustootjate liitude, või tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude ning töötlejate, turustajate või jaemüüjate vahel sõlmitud põllumajandustoodete tarnelepingute kõik elemendid, sealhulgas lõike 4 punktis c sätestatud elemendid ja nende osad lepitakse lepinguosaliste vahel vabalt kokku.

Liikmesriigid võivad kehtestada ühe või mitu järgmistest kohustustest:

- a) seoses lõikes 1 osutatud kirjalike lepingutega võib:
 - i) lepinguosaliste kohustuse leppida kokku põllumajandustoodete teatava tarnitava koguse ja nimetatud tarne eest makstava hinna vahelises suhtes;
 - ii) lepingu miinimumkestuse, mis on vähemalt kuus kuud ja mis ei tohi takistada siseturu tõrgeteta toimimist;

- b) lõike 2 esimese lõigu punktis b osutatud ja lepingu sõlmimiseks esitatavate kirjalike pakkumuste puhul kohustus, et kirjalik pakkumus lepingu sõlmimiseks sisaldaks lepingu minimaalset kestust, mis on sätestatud sel eesmärgil riigisiseses õiguses, kuid mis peab olema vähemalt kuus kuud ega tohi takistada siseturu tõrgeteta toimimist.

Põllumajandustootjad, sealhulgas põllumajandustootjate liidud, või tootjaorganisatsioonid või tootjaorganisatsioonide liidud võivad kirjalikult keelduda miinimumkestusest, mille liikmesriigid on teise lõigu kohaselt kehtestanud.

9. Liikmesriigid võivad nõuda, et põllumajandustoodete ostja registreeriks lõikes 1 osutatud kirjalikud lepingud asjaomaste põllumajandustoodete tarnimiseks põllumajandustootjalt, sealhulgas põllumajandustootjate liidult, või tootjaorganisatsioonilt või tootjaorganisatsioonide liidult nende territooriumil asuval töötlejale, turustajale või jaemüüjale.
10. Liikmesriigid, kes kasutavad lõigetes 2, 6, 8 ja 9 osutatud võimalusi, teavitavad komisjoni nende võimaluste kohaldamise viisidest.
11. Komisjon võib vastu võtta rakendusaktid, millega kehtestatakse meetmed, mis on vajalikud käesoleva artikli lõigete 4 ja 5 ühtseks kohaldamiseks, ning meetmed, mis on seotud käesoleva artikli lõikes 10 sätestatud liikmesriikide teavitamiskohustusega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

10) Artiklit 210a muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 3 muudetakse järgmiselt:

i) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) keskkonnaeesmärgid, sealhulgas kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine, maastiku, vee ja pinnase kestlik kasutamine ja kaitse, sealhulgas niisutussüsteemide abil, üleminek ringmajandusele, sealhulgas toidujäätmete vähendamine ja loomasõnniku toitaenete ringlussevõtt orgaanilistes väetistes või energia tootmises kasutamiseks; ning saaste vältimine ja kontroll; samuti elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine;“

ii) lisatakse järgmised punktid:

„d) selliste peamiselt peretööjõudu kasutavate väikeste põllumajandusettevõtete majandusliku elujõulisuse toetamine, mille standardtoodang, nagu see on määratletud nõukogu määruse (EÜ) nr 1217/2009* artikli 2 punktis 8, ei tohi ületada 100 000 eurot;

- e) noorte põllumajandustootjate ligimeelitamine ja toetamine; või
- f) põllumajandus- ja töötlemistegevuses töö- ja ohutustingimuste parandamine.

* Nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1217/2009, millega luuakse põllumajandusettevõtte kestlikkuse andmevõrk (ELT L 328, 15.12.2009, lk 27, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj>).“;

- b) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Alates 8. detsembrist 2023 võivad lõikes 1 osutatud tootjad taotleda komisjoni arvamust selle kohta, kas lõikes 1 osutatud kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus seoses kestlikkusstandardite rakendamisega, mille eesmärk on aidata kaasa ühe või mitme lõike 3 punktides a, b ja c sätestatud eesmärgi saavutamisele, on kooskõlas käesoleva artikliga.

Alates ... [kaks aastat pärast käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäeva] võivad lõikes 1 osutatud tootjad taotleda komisjonilt arvamust selle kohta, kas lõikes 1 osutatud kokkulepped, otsused ja kooskõlastatud tegevus seoses kestlikkusstandardite rakendamisega, mille eesmärk on aidata kaasa ühe või mitme lõike 3 punktides d, e ja f sätestatud eesmärgi saavutamisele, on kooskõlas käesoleva artikliga.

Komisjon edastab taotlejale oma arvamuse nelja kuu jooksul pärast täieliku taotluse saamist.

Kui komisjon leiab pärast arvamuse esitamist, et käesoleva artikli lõigetes 1, 3 ja 7 osutatud tingimused ei ole enam täidetud, teatab ta, et edaspidi peab asjaomase kokkuleppe, otsuse või kooskõlastatud tegevuse suhtes kohaldama ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 ning teavitab sellest tootjaid.

Komisjon võib omal algatusel või liikmesriigi taotluse alusel arvamuse sisu muuta, eelkõige juhul, kui taotleja on esitanud ebaõiget teavet või on arvamust kuritarvitanud.“

11) Artikli 222 lõige 1 asendatakse järgmisega:

- „1. Turgudel valitsevate tõsiste tasakaaluhäirete ajal võib komisjon vastu võtta rakendusakte, mille kohaselt ei kohaldata ELi toimimise lepingu artikli 101 lõiget 1 põllumajandustootjate, põllumajandustootjate liitude või põllumajandustootjate liitudest moodustatud ühenduste või tunnustatud tootjaorganisatsioonide, tunnustatud tootjaorganisatsioonide liitude või tunnustatud tootmisharudevaheliste organisatsioonide kokkulepete ja otsuste suhtes ükskõik millises käesoleva määruse artikli 1 lõikes 2 osutatud sektoris, tingimusel et kõnealused kokkulepped ja otsused ei kahjusta siseturu tõrgeteta toimimist, nende eesmärk on üksnes asjaomast sektorit stabiliseerida ja need kuuluvad ühte või mitmesse järgmistest kategooriatest:
- a) nende asjaosaliste toodete turult kõrvaldamine või tasuta jagamine;
 - b) transformatsioon ja töötlemine;
 - c) eraettevõtjate poolne ladustamine;
 - d) ühised edendamise seotud meetmed;
 - e) kokkulepped kvaliteedinõuete kohta;

- f) selliste sisendite ühine ostmine, mis on vajalikud kahjurite ning looma- ja taimehaiguste leviku tõkestamiseks liidus, või mis on vajalikud loodusõnnetuste tagajärgedega toime tulemiseks liidus;
- g) tootmise ajutine kavandamine, võttes arvesse tootmistsükli eripära.

Kui komisjon võtab kooskõlas käesoleva lõike esimese lõiguga vastu rakendusaktid, võib ta otsustada teha määruse (EL) 2021/2116 artiklis 16 osutatud põllumajandusreservist antava liidu toetuse asjaomastele liikmesriikidele kättesaadavaks. Sellise rahalise toetusega antakse viivitamata vahendid, mis on vajalikud selleks, et asjaomased ettevõtjad saaksid kõnealused kokkulepped ja otsused täita.

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud erandi kohaldamisala ja vastavalt lõikele 3 ajavahemik, mil erandit kohaldatakse, ning kui see on asjakohane, ka asjaomasele liikmesriigile käesoleva lõike teise lõigu alusel põllumajandusreservist eraldatud summa.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 229 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.“

12) Artikli 222a lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Komisjon võib otsustada, milliste artikli 1 lõikes 2 loetletud põllumajandussektorite jaoks luuakse liidu turu vaatluskeskused. Komisjon võib eristada neis vaatluskeskustes konkreetselt mahe- ja mittemahetootmist.“

13) VII lisasse lisatakse järgmine osa:

„Ia OSA

Liha ja lihatoodete nimetused

1. Käesolevas osas tähendab „liha“ käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvaid looma söödavaid osi.
2. Käesolevas osas tähendavad „lihatooted“ tooteid, mis on saadud lihast, arvestades, et nende valmistamiseks vajalikke aineid võib lisada juhul, kui neid aineid ei kasutata mõne liha koostisaine täielikuks või osaliseks asendamiseks. See ei piira mõiste „liha“ kasutamist toodete puhul, mis on hõlmatud kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühist korraldust käsitleva liidu õigusega.

3. ELi toimimise lepingu I lisas loetletud toodete ja kõnealuses lisas loetlemata toiduainete puhul, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelusturu ühist korraldust käsitleva liidu õigusega hõlmatud tooted ning muud käesoleva määruse artikli 78 lõike 3 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides loetletud tooted, mõiste „liha” ja järgmised nimetused reserveeritakse lihatoodetele ja toodetele, millel on nimetus, milles järgmisi nimetusi kasutatakse kõigis turustusetappides koos mõne teise sõnaga või teiste sõnadega, tähistamaks loomaliiki, kellelt põllumajandustooode pärineb:

- a) veiseliha,
- b) vasikaliha,
- c) sealih,
- d) kodulinnuliha,
- e) kanaliha,
- f) kalkuniliha,
- g) pardiliha,
- h) haneliha,
- i) talleliha,

- j) kodulambaliha,
- k) lambaliha,
- l) kitseliha,
- m) poolkoib,
- n) sisefilee,
- o) nimmetükk,
- p) küljetükk,
- q) seljatükk,
- r) ribi,
- s) abatükk,
- t) koot,
- u) karree,
- v) tiib,
- w) rind,

- x) kints,
- y) rinnatükk,
- z) antrekoot,
- aa) T-luupihv,
- ab) ristluutükk,
- ac) peekon,
- ad) steik,
- ae) maks.

4. Eeskätt ei kasutata mõistet „liha“ ega käesoleva osa punktis 3 loetletud nimetusi selleks, et tähistada loomadest, taimedest, mikroorganismidest, seentest või vetikatest saadud rakukultuurist või koekultuurist koosnevat, sellest saadud või toodetud toitu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/2283* tähenduses.

5. Mõistet „liha“ ja punktis 3 loetletud nimetusi võib lihatoodete tähistamiseks kasutada koos. Samuti võib neid kasutada koos mõne teise sõnaga või teiste sõnadega, tähistamaks liittooteid, mille ükski osa ei asenda või ei ole mõeldud asendada ühtki liha koostisainet ja milles liha on kas koguseliselt või toote iseloomustamisel oluline.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta määrus (EL) 2015/2283, mis käsitleb uuendtoitu, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1169/2011 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 258/97 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1852/2001 (ELT L 327, 11.12.2015, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/2283/oj>).“

14) X lisa muudetakse järgmiselt:

a) I punkti alapunktid 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Tarnelepingud koostatakse kindlaksmääratud suhkrupeedikoguste kohta kirjalikult enne tarnimist.

2. Tarnelepingute kestus võib olla mitu aastat. Kui lepingu minimaalne kestus on pikem kui 12 kuud, sisaldab leping läbivaatamisklauslit, mille võib käivitada põllumajandustootja, sealhulgas põllumajandustootjate liit, või tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit;“

b) II punkti alapunkti 2 lisatakse järgmine lõik:

„Hinna arvutamiseks kombineeritakse mitmesugused lepingus kindlaks määratud tegurid, mis hõlmavad objektiivseid näitajaid, indekseid või lõpphinna arvutamise meetodeid, mis on kergesti juurdepääsetavad ja arusaadavad ning kajastavad turutingimuste ja asjaomaste tootmiskulu elementide muutumist, mis avaldab mõju põllumajandustootjate tasustamisele, tarnitavaid koguseid ning tarnitava suhkrupeedi kvaliteeti või koostist. Selleks võivad liikmesriigid määrata kindlaks näitajad objektiivsete kriteeriumide kohaselt, mis põhinevad tootmist ja toidutarneahelat käsitlevatel uuringutel, või võttes arvesse objektiivseid andmeid sellistest allikatest nagu tootmisharudevahelised organisatsioonid või ELi toidutarneahela vaatlusrühm (AFCO) või mis tahes muid asjakohaseid kättesaadavaid objektiivseid andmeid. Need näitajad võib lepingutes kasutamiseks avaldada veebis. Lepinguosalised võivad vabalt viidata nendele näitajatele või mis tahes muudele näitajatele.“;

c) III punkti lisatakse järgmine lõik:

„Tarnelepingud sisaldavad vääramatu jõu korral kohaldatavaid normid.“;

d) lisatakse järgmine punkt:

„IXa PUNKT

Liikmesriigid võivad nõuda, et suhkruettevõtja registreeriks kirjalikud tarnelepingud enne suhkrupeedi tarnimist.“

Artikkel 2
Määruse (EL) 2021/2115 muutmine

Määrust (EL) 2021/2115 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 52 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 3 muudetakse järgmiselt:

i) punkt e asendatakse järgmisega:

„e) tootjaorganisatsioonid turustavad vähem kui 20 % liikmesriigi puu- ja köögiviljatoodangust, kõnealune turustamismäär arvutatakse rakenduskava iga aasta kohta sedasi, et puu- ja köögiviljatoodangu väärtus, mis saadi asjaomases liikmesriigis ja turustati määruse (EL) nr 1308/2013 kohaselt tunnustatud tootjaorganisatsioonide poolt ajavahemikul, mis vastab artikli 45 punkti c (turustatud toodangu väärtus) alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktides sätestatud võrdlusperioodile, jagatakse asjaomases liikmesriigis samal ajavahemikul saadud puu- ja köögiviljatoodangu koguväärtusega.“;

ii) lisatakse järgmine punkt:

„i) tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit rakendab rakenduskava liikmesriigis, kus puu- ja köögiviljasektori tootjate organiseerituse tase on rakenduskava rakendamisele eelnenud kolmel järjestikusel aastal olnud alla 10 %; organiseerituse taset arvutatakse sedasi, et puu- ja köögiviljatoodangu väärtus, mis on rakenduskava rakendamisele eelnenud kolmel järjestikusel aastal saadud asjaomases liikmesriigis ja turustatud määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude poolt, jagatakse asjaomases liikmesriigis samal ajavahemikul saadud puu- ja köögiviljatoodangu koguväärtusega.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„5a. Käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 70 %-ni kulude puhul, mis on seotud artikli 46 punktides a, b või c osutatud eesmärkidega, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) kulud on seotud artikli 47 lõike 1 punktis a osutatud investeeringutega materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, mille on teinud noored põllumajandustootjad või uued põllumajandustootjad, kes esimest korda ühinevad määruse (EL) nr 1308/2013 alusel tunnustatud tootjaorganisatsiooniga;
- b) punktis a osutatud investeeringud tehakse selliste noorte põllumajandustootjate või uute põllumajandustootjate valdustes nende esimese rakenduskava raames või kolme aasta jooksul pärast kuupäeva, mil kõnealused noored põllumajandustootjad või uued põllumajandustootjad ühinesid tootjaorganisatsiooniga. “;

c) lisatakse järgmine lõige:

„7. Lõikes 1 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 70 %-ni tegelikest kuludest, mis on asjaomasel aastal kantud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude rakendatavate rakenduskavade puhul ja mis on asjaomasel aastal mõjutatud liikmesriikide poolt kindlaksmääratavatest ebasoodsatest ilmastikutingimustest, loodusõnnetustest, taimehaigustest või kahjurite levikust, tingimusel et piirmäära suurendamine on lubatud üksnes juhul, kui kahjud ületavad künnise, milleks on vähemalt 30 % tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu kolme eelneva aasta keskmisest aastatoodangust või eelneva viieaastase perioodi alusel pärast kõige kõrgema ja kõige madalama näitaja väljajätmist arvestatud kolme aasta keskmisest. “

2) Artiklisse 62 lisatakse järgmine lõige:

„4. Lõikes 2 sätestatud 50 % piirmäära suurendatakse 70 %-ni tegelikest kuludest, mis on asjaomasel aastal kantud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude rakendatavate rakenduskavade puhul ja mis on asjaomasel aastal mõjutatud liikmesriikide poolt kindlaksmääratavatest ebasoodsatest ilmastikutingimustest, loodusõnnetustest, taimehaigustest või kahjurite levikust, tingimusel et piirmäära suurendamine on lubatud üksnes juhul, kui kahjud ületavad künnise, milleks on vähemalt 30 % tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu kolme eelneva aasta keskmisest toodangust või eelneva viieaastase perioodi alusel pärast kõige kõrgema ja kõige madalama näitaja väljajätmist arvestatud kolme aasta keskmisest.“

3) Artikli 65 lõikesse 1 lisatakse järgmine punkt:

„e) 70 % tegelikest kuludest, mis on asjaomasel aastal kantud tootjaorganisatsioonide või tootjaorganisatsioonide liitude rakendatavate rakenduskavade puhul ja mis on asjaomasel aastal mõjutatud liikmesriikide poolt kindlaksmääratavatest ebasoodsatest ilmastikutingimustest, loodusõnnetustest, taimehaigustest või kahjurite levikust, tingimusel et piirmäära suurendamine on lubatud üksnes juhul, kui kahjud ületavad künnise, milleks on vähemalt 30 % tootjaorganisatsiooni või tootjaorganisatsioonide liidu kolme eelneva aasta keskmisest toodangust või eelneva viieaastase perioodi alusel pärast kõige kõrgema ja kõige madalama näitaja väljajätmist arvestatud kolme aasta keskmisest.“

4) Artiklisse 68 lisatakse järgmine lõige:

„2a. Artikli 52 lõike 3 punkte a–d, f, g ja h ning artikli 52 lõikeid 5a ja 7 kohaldatakse *mutatis mutandis*.“

5) Artikli 88 lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Alates 1. jaanuarist 2025 võivad liikmesriigid vaadata oma käesoleva artikli lõikes 6 osutatud otsused läbi osana oma ÜPP strateegiakava muutmise taotlusest kooskõlas artikliga 119 ning võivad otsustada kasutada kuni 6 % oma otsetoetusteks ette nähtud ja V lisas sätestatud eraldistest, millest on asjakohasel juhul maha arvatud VIII lisas esitatud puuvilla jaoks ette nähtud eraldised, muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, millele on osutatud III jaotise III peatüki 7. jaos.

Summat, mis vastab käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud protsendimäärale liikmesriikide otsetoetusteks ette nähtud eraldistest ja mida kasutatakse teataval eelarveaastal muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks, käsitatakse rahaeraldistena, mis on liikmesriikidele ette nähtud eelarveaasta kohta muudesse sektoritesse sekkumise viiside jaoks.“

Artikkel 3
Määruse (EL) 2021/2116 muutmine

Määruse (EL) 2021/2116 artikli 16 lõike 1 teise lõigu punkt b asendatakse järgmisega:

„b) erakorralised meetmed määruse (EL) nr 1308/2013 artiklite 219, 220, 221 ja 222 alusel.“

Artikkel 4
Üleminekumeetmed

Tooteid, mis ei vasta määruse (EL) nr 1308/2013 VII lisa Ia osas määratletud nimetustele ja mis on toodetud liidus või imporditud liitu enne selles sätestatud nimetamisnormide kohaldamise alguskuupäeva, võib jätkuvalt turule viia kuni nende toodete varude ammendumiseni või kuni ... [kuus aastat pärast käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäeva], olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

Artikkel 5

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesoleva määruse artikli 1 punkte 3 ja 4, punkti 7 alapunkti d ning punkte 9 ja 14 kohaldatakse alates ... [kaks aastat pärast käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäeva].

Käesoleva määruse artikli 1 punkti 13 alates ... [kolm aastat pärast käesoleva muutmismääruse jõustumise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja